

Universitätsbibliothek Paderborn

Ōrigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

V. Dialogi,

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

I. **E**VSEBIUS Origenis vitam libro sexto Historiae pertexens, plerasque ipsius scriptiones obiter commemorat, plures prætermittit, ut pote qui in tertio vite Pamphili libro singulas fuisset complexus. Nunc cum eo careamus libro, confugiamus ad ipsius Historiam, & quæ in ea laudantur Origenis Syntagma, eodem hi ordine recensemus. Primi occurunt Commentarij in veteres Philophos, quotum lucubrationes non prælectionibus modo, sed scriptis etiam in gratiam discipulorum explicabat. Meminit eorum Eusebius libr. 6. Hist. cap. 18. Capite vero 24, duorum ejus De resurrectione librorum; tum operis *De resurrectione*, quatuor libris distincti; item *De resurrectione* numero decem; & capite 28, libri De martyrio, Ambrolio & Protocteto Cæfariensis Ecclesiæ Presbytero consecrati; & capite 33, Disputationum quas cum Berylo Bostrensi Origenes exerceuit; & capite 36, librorum octo contra Celsum; & capite 39, Sermonum quorundam iiii utilium, quibus in tormentis pro Christi fide toleratis consolatione opus esset; & passim, Epistoliarum. Hæc de Origenis Syntagma Eusebius, quæ in anteceßum proposuimus, fidelissimum hunc Origenianarum rerum narratorem præ ceteris pro more nostro consulentes.

II. Nunc retrahemus ex his aliqua, & paulo accuratius expendamus. Duo duntaxa De resurrectione libri ab Eusebio commemorantur. At Hieronymus apud Rufinum libr. 2. Inveft. scriptis narrat Origenem *De resurrectione* libros duos, & alios *De resurrectione* Dialogos duos. Idem Hieronymus Epifol. 61. ad Pammach. cap. 8. citat librum ejusdem operis quartum. Atque hos libros Methodius ejusdem tituli opere confutavit.

III. Libros *De resurrectione* Origenes elimavit ad Clementis exemplum, à quo paris argumenti & inscriptionis lucubrationes hodie superstitives elaborate sunt. Hieronymus Epif. 84. quæ est ad Magnum Oratorem Romanum: *Clementis Alexandrine Ecclesiæ Presbyter*, meo judicio omnium eruditissimus, oīto scripti Stromatum libros, & tuidem *Stromatum*, & alium contra Gentes; *Pedagogi* quoque tria volumina. *Quid in illis indoctum?* *Quid non è media Philosophia est?* *Hunc imitatus* Origenes decem scripsi, sive *Stromata*, *Christianorum* & *Philosophorum* inter se sententias comparans, & omnia nostra religiosa doctrina de Platone, & Aristotle, Nomenio, Cornutoque confirmans. Hunc ipsum Hieronymum aliquibi dicere ait Rufinus, *Confederatos esse quidam Origeni ad perjurium, & istud mystice ejus traditionis arcanum absconditum esse in sexto Stromatum libro;* nec ab ullo alio in tota facula, nisi à se solo deprehensum. In Proœmio vero Commentar. in Epifol. ad Galat. Origenem scribit decimum Stromateon suorum librum Commatico super explanatione Epifolæ ad Galatas sermone complevisse: & in caput 13. Daniel. quedam ait ipsum in eodem Stromateon libro de Sussannæ & Belis fabulis dixisse. Quinetiam in Epif. 65. ad Pammach. & Ocean. cap. 2. neminem Latinorum affirmat ante suam etatem libros Origenis *De resurrectione*, *De martyrio*, *Stromata*, & Tomos transferre voluisse, propter novitatem scilicet doctrinæ. Quoniam igitur ad Stromateon Clementis exemplum suos compuerat Origenes, ut accuratius perspectum habere possis quo illi in argumendo versati, qua arte conditi sint, lego Eusebiana Historia libri sexti caput decimum tertium, ubi de hac Clementis scriptione differunt.

Hieron. De confessione Domini & gloria insigne fuit, cui Theocrito Presbytero liber Origeni De martyrio scribitur. Legendum omnino: *cui, & Theocrito.* Id si vidisset Interpretis Gracis, absurdam hanc nobis interpretationem neutiquam dedisset: *nunc Stoletius preservavit Cœnotæ & epiphæ Dei p̄p̄tua rea**) Videtur legisse: *Cui Theocrito Presbyteri liber, &c.* Theocritus nominat Hieronymus, qui ab Eusebio Protoctetus appellatur. Theocritus Cæfariensis fuit Episcopus; Protoctetus ejusdem Ecclesiæ Presbyter: perperam eos confundit Hieronymus. Protocteto, non Theocrito inscriptus est liber iste, ut ostendit ejus exemplar nondum editum, quod penes me est. Ejusdem argumenti Epifolam ad Patrem martyrio destinatum scriperat Adamantius etiamnum puer; cuius Epifola verba quædam repetit Eusebius libr. 6. Hist. cap. 2.

V. Acta Concertationis Origeni cum Berylo habitæ eadem fuisse arbitror atque Diologum utriusque, quo hæreses Beryllus coarguitur. Hunc atque sua extitisse scribit Hieronymus libr. De scriptor. Eccles. cap. 71. Prater hunc Dialogum, alios quoque literis Origenes mandasse fecit. Rufinus in libello De adulteratione librorum. Orig. quedam ab eo conscriptum, & à Candido Hæretico quicunq; habitus fuerat, adulteratum commemorat. Circumferebatur ille Hieronymi temporibus, in eoque Origenes, & Candidus Valentianus defensor hæreses inter alia disputabant, Filiusne esset de Patris substantia, & utrum Diabolus ejus esset natura, que salutem adipisci non posset. Africanus Origenis æqualis & amicus initio Epifola, qui ipsius sententiam de Sussannæ historia rogavit, laudat Dialogum ejus ad Agnomonem, in quo partem illam libri Danielis in testimonium adduxerat,

LIBER TERTIVS.

265

A duxerat, quæ Susanna casum narrat. Extat denique Dialogus De recta in Deum fide, qui & contra Marcionitas inscribitur; sed spurius, & suppositius, ut infra demonstrabimus. *

V. Epistolas Origenis quotquot erat nactas, à se fuisse collectas, & in propriis libros digestas tradit Eusebius; numero autem fuisse illas plusquam centum. Confidentissimus ^{Euseb. libr.}
quippe literarum Origenes fuit. Librum collectionis hujus quartum citat Rufinus in libel.^{6. His. cap. 36.}
lo De adulterat. liber. Orig. Ex hoc Epistolarum Syntagma istas ab Eusebio commemo-^{Euseb. libr.}
ratas reperio: prima est ad Leonidem martyrio proximum: alteram scripsit Origenes ad
versus eos qui suum in literas humaniores studium criminabantur: proxima diversatum
Epistolarum commemoratio est, in quibus indicatur Persecutionis sexta tempus, quarum
tamen inscriptiones & titulos sigillatim Eusebius non persequitur; tum mentio fit Episto-^{6. His. cap. 39.}
la ad Africam de Susanna historia: laudatur deinde Epistola ad Philippum Imperato-^{cap. 36.}
rem, alia ad conjugem ipsius Severam, alia ad Fabianum Papam, aliae ad alios complures
Episcopos, quibus fidei profeccio continebatur; & diversæ denique distincte non notatae:
postmodum plurimæ citantur Epistolas, que declarabant quam utilis iis sermones reli-^{cap. 39.}
quisset, qui solatio in cruciatus indigebant. Hæc Eusebius. Testatur Hieronymus sua
xtate superfluisse Origenis Epistolas ad Philippum, ipsiusque matrem; cum Eusebius è quo ^{Hieron. lib.}
hunc librum Hieronymus consarcinavit, habeat, ^{De script.} & ^{Eccl. cap. 65.} *Eccl. cap. 65.* Idem
scribit de literis Origenis ad Beryllum Bostrensem Episcopum Hieronymus. Rufinus quo-^{Hier. ibid.}
que in libello De adulter. libr. Orig. testimonii utitur ex Epistola ab Origene ad ami-^{cap. 71.}
cos quoddam suos Alexandrinos scripta: & alteram laudat præterea ejusdem argumenti.
C Epistola ejusdem ad Gregorium Thaumaturgum decimum tertium Philocalia caput con-
tinetur. Partem denique Epistola cuiusdam Adamantij proferunt Cedrenus, & Suidas.

VII. Aliarum præterea quarundam scriptiorum Origenis mentionem apud Veteres
invenio. Philo Iudeus ediderat librum Ebraicorum nominum Veteris Testamenti, co-
rumque etymologias & interpretationes adjecterat: quem librum Latina oratione Hiero-
nymus expreflit. Quod in Testamento Veteri fecerat Philo, idem in Novo factitavit Ori-
genes, suumque opus ad opus Philonis adjunxit; in eoque Hieronymum imitatorem ha-
buit: cujus verba hæc sunt in Praefat. ad librum Ebraic. nomin. *Si ne forte consummato adi-
ficio quasi extrema defesset manus, Novi Testamenti verba & nomina interpretatus sum, imitari volens
ex parte Origenem, quem post Apostolos Ecclesiarum magistrum nemo nisi impensis negat. Inter cetera
enim ingenij sui præclaræ monumenta etiam in hoc laboravit, ut quod Philo quasi Iudeus oniserat, hic
ut Christianus impleret. Libri ejusdem meminit Auctor Quæstionum ad Orthodoxos, quia falsi
tribuitur Iustino, Quæst. 82, & 86. in eoque præter Ebraica nomina, mensuras etiam
interpretatas esse docet. Videat ergo Rufinus qua fide scripsit Invect. 2. in Hieronym. ne
unum guidem Scriptura verbum Origenem vertisse.*

VIII. Librum De oratione emisisse Origenem memoria prodidit Pamphilus in Apo-
logetico: Denique, inquit, in tam multis, & tam diversis eius (Origenis) libris usquam omnino
invenitur unus ab eo liber proprie De anima conscriptus, sicut habet vel De martyrio, vel De oratione,
vel De resurrectione. Quo licet careremus testimonio, ipsum opus quod ad hanc diem su-
perfert, per se innoscerebet.

E IX. Theodorus in libris Hæreticarum Fabularum Origenem saepè allegat, & libros
ipsius in testimoniū adducit. Libro quidem priore, cap. 2, scripsisse eum ait adversus
Menandrum Hæreticum; & capite 4, adversus Basiliudem & Isidorum; & capite 7, adver-
sus Helcesitatis; & capite 19, adversus Hermogenem & Valentiniū; & capite 21, adver-
sus Severum; & capite 25, adversus Apellem: & libro 2, capite 2, adversus harefim Na-
zaraorum: & libro 3, capite 1, adversus Nicolaitas. Libro vero secundo, capite 5, tradit
Origeni tribuere nonnullos Parvum Labyrinthum, qui liber adversus Theodotum Hæ-
reticum scriptus est. Nicephorus quoque libro 10. cap. 36, Origenem testatur scriptis libel-
lis luculentē refellisse Marcellum Galatam, & Porphyrium; usque libris id asiequi cona-
tum esse, ut obscuri & intricati Scripturæ loci, quibus abuti solebant Hæretici, ad verum
sensem deflesterentur. Non equidem crediderim totidem libros confutandis Hæreticis
emisisse Origenem, quot Hæreticos ab eo confutatos narrat Theodorus; sed plurimos
ex illis in alterius argumenti scriptioribus obiter ab Origenè perfrictos existimo; quem-
admodum Heraclonem in Commentariis in Iohannem saepè ab eo fugillatum videmus,
& ubique fere Valentiniū, Basiliudem, & Marcionem. At aliquos tamen adversus Hæreti-
cos & Ethnicos quosdam ex instituto edidisse certum est; qualis est liber contra Celsum;
qualis fuit Parvus ille Labyrinthus adversus Theodotum, si modo Origenem auctorem
habuit; qualis fuit Lucubratio adversus Helcesitatis, quos peculiari opere convictos fuisse
verisimile est.

X. Hieronymus apud Rufinum Invect. 2. indicem librorum Origenis pertexens, sic
differit: *Vultis noscere quanta ingenij sui reliquerit monumenta? Sequens titulus ostendit: Scriptis in*